
*ind*SIGT

EKSPORTERHVERVENE RAMMES AF LAVERE VÆKST I UDDANNELSESNIVEAUET

AF CHEFØKONOM KLAUS RASMUSSEN, KR@DI.DK

Eksporterhvervene har en særlig høj vækst i uddannelsesniveaut og efterspørger i særlig grad tekniske, natur- og sundhedsvidenskabelige kompetencer. Det er derfor især eksporterhvervene, der fremadrettet rammes af den langt svagere vækst i uddannelsesniveaut, som Danmark har udsigt til.

Der er udsigt til, at danskernes uddannelsesniveau fremover vokser langsommere end hidtil. Udviklingen rummer en betydelig risiko for, at de erhverv der især er afhængige af et øget uddannelsesniveaut blandt de beskæftigede vil blive klemte.

I den offentlige sektor kan der allerede i dag konstateres omfattende mangel på sundhedsfagligt personale. Og for eksporterhvervene er der udsigt til, at der især bliver omfattende mangelsituationer for teknisk videnskabeligt uddannet arbejdskraft.

Ændring i uddannelsesniveaut fra 1994 til 2007

Blandt:	Ændring i pct. (lønvægtet)
Beskæftigede	3,2
Ledige	2,2
Under uddannelse	-0,9
Uden for arbejdsstyrken	2,9
17 til 64 årige i alt	3,0

Samtidig er der udsigt til, at der generelt bliver mangel på faglært arbejdskraft i fremtiden, idet der er særligt mange faglærte blandt dem, der er tæt på at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

DI's analyse viser, at uddannelsesniveaut i særlig grad stiger for eksporterhvervene, så det er sandsynligt, at især eksporterhvervene vil få vanskeligt ved at finde kvalificeret arbejdskraft i fremtiden. Konsekvensen vil være, at virksomhederne hæmmes i deres vækstmuligheder, hvilket vil dæmpe væksten og jobskabelsen i hele samfundet.

Det danske uddannelsesniveau for personer i de erhvervsaktive aldersgrupper er igennem en årrække steget med godt 0,2 pct. om året.¹

Vækst i uddannelsesniveaut på 0,2 pct. om året

En stor del af stigningen i uddannelsesniveaut skyldes, at efterkrigsgenerationens uddannelsesniveaut blev hævet væsentligt i forhold til tidligere årgange. Men i takt med, at disse årgange trækker sig tilbage på efterløn og pension, forsvinder dette bidrag til et øget uddannelsesniveaut.

De unges uddannelsesniveaut er dog fortsat stigende, men der er slet ikke tale om et løft i samme størrelsesorden, som der var tale om for efterkrigsgenerationen. I de kommende år vil vi derfor opleve, at dem der trækker sig ud af arbejdsmarkedet på efterløn eller går på pension, vil være langt bedre uddannet end tidligere årgange af efterlønnere og pensionister. Dette vil reducere væksten i det samlede uddannelsesniveaut. Fremadrettet forventes der kun en vækst i uddannelsesniveaut på 0,1 pct. pr. år.

Denne vækst vil dog aftage fremover

Væksten i uddannelsesniveaut er nogenlunde jævnt fordelt på beskæftigede, ledige og personer uden for arbejdsstyrken. Der kan dog konstateres en lidt større vækst i uddannelsesniveaut for de beskæftigede end blandt de ledige. Personer uden for arbejdsstyrken har næsten samme vækst i uddannelsesniveaut som gennemsnittet.

Uddannelsesniveaut er målt ud fra højest fuldførte uddannelse. Det skal derfor ikke tillægges større vægt, at der blandt de uddannelsessøgende, som ikke er i beskæftigelse, kan konstateres et faldende uddannelsesniveaut. Disse er jo netop i gang med en uddannelse. Muligvis er det faldende uddannelsesniveaut for de uddannelsessøgende et udtryk for, at færre fortryder deres valg af uddannelse og påbegynder en ny uddannelse.

¹ Det samlede uddannelsesniveaut er i en sådan beregning vejet sammen med lønniveaut for personer med forskellige uddannelser ud fra en antagelse om, at lønningerne afspejler produktiviteten.

UDDANNELSE I EKSPORT- OG HJEMMEMARKEDSERHVERV

Vækst i uddannelsesniveaue pga. eksport og forbrug

	Eksport	Privat forbrug	Offentligt forbrug	I alt
	Ændring i pct. 1994 til 2007			
Landbrug og fiskeri	2,9	3,3	3,1	3,0
Råstofudvinding	2,8	0,2	0,1	2,6
Fremstillingsvirksomhed	4,1	2,8	2,3	3,7
Energi- og vandforsyning	7,4	5,0	5,7	5,7
Bygge- og anlægsvirksomhed	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Engros- og agenturhandel, ej biler	2,3	2,3	2,3	2,3
Detailhandel, hotel- og restaurant	0,1	-0,6	-1,0	-0,5
Transportvirksomhed, post og tele	1,6	2,8	2,2	2,2
Finansieringsvirksomhed mv.	4,0	5,0	4,1	4,7
Forretningsservice mv.	1,8	1,4	0,8	1,4
Offentlige tjenesteydelser	8,4	3,3	3,4	3,4
Diverse tjenesteydelser	4,5	3,2	2,3	3,1
Hele økonomien	4,3	2,0	3,0	3,0
Private erhverv	4,2	1,9	2,1	2,9

Den største vækst i uddannelsesniveaue findes inden for forsyningsvirksomhed, finanssektoren, fremstilling og offentlige erhverv. Bygge- og anlægsvirksomhed samt detailhandel mv. er derimod karakteriseret ved et faldende uddannelsesniveaue.

Stor variation i uddannelsesniveaue på erhverv

Endvidere findes den største vækst i uddannelsesniveaue inden for eksporterhvervene². Beskæftigelsen forårsaget af det offentlige forbrug viser samme vækst i uddannelsesniveaue som gennemsnittet, mens de private hjemmemarkedserhverv har den mindste vækst i uddannelsesniveaue.

Stor vækst i uddannelsesniveaue for eksporterhverv

Betragtes selve uddannelsesniveaue findes det højeste uddannelsesniveaue inden for forsyningsvirksomhed, forretningsservice og finanssektoren. Det laveste uddannelsesniveaue findes inden for landbrug og detailhandel mv.

² Der er tale om standard input-output beregninger hvor produktionen i nationalregnskabet 130 erhverv henføres til den forårsagende anvendelse. Investeringerne er her ikke betragtet som en endelig anvendelse men som forårsaget af de øvrige endelige anvendelser. Der opdeles her på eksport, privat forbrug og boligbenyttelse samt offentligt forbrug.

Uddannelsesniveau fordelt efter eksport og forbrug

2007	Eksport	Privat forbrug	Offentligt forbrug	I alt
		Indeks, alle beskæftigede = 100		
Landbrug og fiskeri	91	91	91	91
Råstofudvinding	105	99	96	103
Fremstillingsvirksomhed	100	97	99	99
Energi- og vandforsyning	113	109	110	110
Bygge- og anlægsvirksomhed	97	97	97	97
Engros- og agenturhandel, ej biler	101	101	101	101
Detailhandel, hotel- og restaurant	93	92	94	92
Transportvirksomhed, post og tele	97	96	96	96
Finansieringsvirksomhed mv.	106	106	104	106
Forretningsservice mv.	109	109	109	109
Offentlige tjenesteydelser	112	102	103	103
Diverse tjenesteydelser	100	99	99	99
Hele økonomien	101	98	102	100
Private erhverv	101	98	101	99

Uddannelsesniveaut er højest for det offentlige forbrug, hvilket især er drevet af ansatte inden for undervisning og forskning samt sundhedsvæsenet. For eksporterhvervene er der et lidt højere uddannelsesniveau end gennemsnittet, mens de indenlandske erhverv har et mindre uddannelsesniveau end gennemsnittet.

Højt uddannelsesniveau i det offentlige og i eksporterhvervene

Uddannelse fordelt efter eksport, forbrug og uddannelsesniveau

Andele i pct

2007	Ingen	Erhverv	Kort	Mellem-lang	Lang	I alt
Eksport	39	39	8	7	8	100
Privat forbrug	44	39	5	5	6	100
Offentligt forbrug	41	35	6	8	10	100
I alt	42	38	6	6	7	100

I eksporterhvervene er der forholdsvis mange med en videregående uddannelse.

Det offentlige forbrug giver anledning til beskæftigelse for relativt mange med mellemlang og især lang videregående uddannelse.

Det private forbrug giver anledning til beskæftigelse for forholdsvis mange uden kompetencegivende uddannelse. Andelen af faglærte er forholdsvis jævnt fordelt med en tendens til, at det offentlige forbrug giver anledning til beskæftigelse for relativt få faglærte.

Uddannelse fordelt efter eksport, forbrug og uddannelsesretning

Andele af samlet beskæftigelse i pct.

2007	Teknik	Samfund	Humaniora	I alt
Eksport	13	6	3	22
Privat forbrug	7	6	3	16
Offentligt forbrug	11	6	7	24
I alt	10	6	4	20

For de videregående uddannelser kan der sondres mellem uddannelsesretninger, hvor der her er opdelt efter tekniske og sundhedsfaglige retninger, humanistiske og kunstneriske retninger samt samfundsfaglige retninger. I eksporterhvervene er der relativt mange med teknisk og sundhedsfaglig uddannelsesretning. Inden for det offentlige er der relativt mange med især sundhedsfaglig uddannelsesretning og især mange humanister. For de private indenlandske erhverv er der generelt relativt få med en videregående uddannelse.

Mange med teknisk og sundhedsvidenskabelig uddannelse i eksporterhverve



DI

1787 KØBENHAVN V

TLF. : 3377 3377

FAX : 3377 3300

DI@DI.DK

DI.DK

SAMFUND, VIDEN OG HOLDNINGER

Dansk erhvervsliv er en vigtig del af det danske samfund. Politikere, organisationer og befolkningen forventer, at virksomhederne bidrager til bæredygtig udvikling af Danmark som velfærdssamfund. Derfor prioriterer DI dialog med alle interesserede om rammerne for erhvervslivets bidrag til vækst og velstand.

Vær med i debatten på opinion.di.dk
